

Cser Ferenc és Darai Lajos:

Műveltségi adalékok Kárpát-medencei eredetünkhöz.¹

A műveltség mindenkinek kéznél van.

Előadásokon, beszélgetéseken, levelezésben, sőt a hírhálóra kikerülő sokszor terjedelmes írásokban, vagy akár az eléggé tetemes számú könyvkiadásban egyre csak azt tapasztalhatjuk, hogy a magyar műveltség jellegzetességeinek bemutatása, jellemzése szenved a legnagyobb csorbát, és így hatásában ez a legrombolóbb. Mert a történelmi események, adatok hamisítását idővel le lehet leplezni, sőt azok a valódi tudományosság előtt önmagukban is lelepleződnek a tudományos színvonal emelkedésével, de a lelkekbe ívódott-evődött, a gondolati tartalmakba beépült hamis beállítás a magyar kultúra egészéről — kivédhetetlen, jóvátehetetlen kárt okoz. Pedig itt van már a lehetőség, hogy egységesen ítéljük meg önmagunk legbensőbb lényegét, a minden magyar emberre jellemző műveltséget, cselekedeteink végső vezérfonalának, erkölcsi alapjának tekintendő lelki és szellemi tényezőket, a gondolati és érzelmi tartalmakat. Szabad választás kérdése lett ugyanis, hogy alávetjük-e magunkat továbbra is a nemzetet már-már sikeresen leromboló ellenséges tanításoknak, minket eláruló elméleteknek, és ezzel együtt az ezeket képviselőket, vagy felemeljük a fejünket, és a magunk érdekében gondolkodunk, a sajátosságainkat leíró és magyarázó elméleti álláspontot fogadjuk el, tanítjuk és képviseljük, sőt vezetőinkkel képviseltetjük.

Egyetértve vele, idézzük ezért most fel, ugyancsak a Nemzeti Hírhálón megismert, Czakó Gábor által jegyzett gondolatokat. Előbb Márait idézi: "Ha jó ügyet védesz, mitől is félhetsz? Mi is történhetik veled? Letepernek, megrágalmaznak, kirabolnak, meggyaláznak? Vádakkal fordulnak ellened, hamisan ítélnék? Mindez nem változtat azon, hogy az ügy, melyet védtél, jó volt... Ilyenkor ne törődj senkivel, és semmivel, csak az ügy igazával, melyet meg kell védened. Végülis tehetetlenek az igazsággal szemben... Letiporhatnak, de meg nem győzhetnek, vádolhatnak, de meg nem hazudtolhatnak, elvehetik életed, de nem vehetik el igazságodat... Nincs fizetség és jutalom az ilyen perben. De nincs alku sem. Ezért soha ne félj kimondani azt, amiről egész lelkeddel tudod, hogy igaz."

Folytassuk Czakó kifakadásával: „Népünk tragédiáján válllvetve munkálkodnak azok az erők, amelyek a multik javára politizálnak, és hamisítják történelmünket, semmibe veszik a kultúránkat stb, azokkal, akik újmódi fantasztikus

¹ A tanulmány nyomtatásban is megjelent: *TURÁN. A MAGYAR EREDETKUTATÁSSAL FOGLALKOZÓ TUDOMÁNYOK LAPJA.* (XXXVIII.) XI. évf. 2. szám 2008. április-június.

mesekönyvekre támaszkodva teszik ugyanezt. Az egyik azt sugallja, hogy ne tégy semmit, mert úgyse tehetsz, a másik azt, hogy ne tégy semmit, mert a mágusok majd megoldják helyetted a szívcsakra csokrát. Miután az első csoport nagyjából kiszorította az iskolákból a valódi történelem, kultúra és anyanyelv-ismeretet, az utóbbinak könnyű a dolga. A legképtelenebb marhaságokat is beadhatja szegény magyaroknak.”

Be is veszik, ha nincsenek tisztában vele, milyenek is ők igazában — mint emberek, mint magyarok. A zavarodottság legalapvetőbb oka bizonyára az önismeret hiány, mert attól mindenki elbizonytalanodik vélekedésben, cselekvésben egyaránt. Az önismeretet azonban nemcsak az ismeret maga, hanem a divat is befolyásolja, befolyásolta. Ahogy ma is sikerül a tömegeket valamiféle sztárok után terelgetni, a fény, pompa és dicsőség utáni vágyukat felkeltve az azok utáni nyálcsurgatás állapotába hozni, úgy észrevehetjük az igazodást az uralkodó elit irányába a nép részéről korábbi időkben is. Hogy mennyi ebben a józan megfontolás és a divatmajmolás, azt a korábbiakra vonatkozóan erősen bonyolítja, hogy a szegénység ácsingózott a gazdagok élete iránt — ami ugyan természetes, sőt ösztönző állapot, csak hogy nem örökéletű, és éppen a magyarok faluközösségei, és a Szentkorona Eszme mutat rá, hogy lehetett élni egyenrangú biztonságban is, mégpedig sokkal jobban, mint alávetésben.

Azaz a kettős kultúra gyökerek tisztázásával lehet csupán itt tisztán látni, lehet elegendően megkülönböztetni a katonai hatalmi eredetű műveltségi elemek továbbélő következményeit a népi elemtől, mely utóbbi a mi esetünkben a Kárpát-medencéhez és környezetéhez kötődő, letelepedett lakosság földműves-állattenyésztő népét jelenti. Ennek megfelelően kell értékelni a magyar nemesesség magatartását, királyaink tevékenységét is, de a nép nagy tömegeinek a sorsa alakulását is. A kettő viszonyában a nemesi nemzet meghatározó mivoltát követő korszakban ugyanakkor azt látjuk, hogy továbbélő egyéni vagy csoportos törekvések maradtak, sőt még ma is vannak, hogy minden alap nélkül fenntartsanak vagy újratelemsenek egy elavult állapotot, amikor a régi dicsőségre hivatkozva lehet – további alátámasztást már nem is kérő – vezető helyzetbe kerülni, annak minden gazdasági előnyével. Ennek megfelelően a nemzet értékeit háttérbe szorítják, annak valódi ismerőit, tanítóit elnyomják, még a néptől is megvonják a valódi eredményeket felmutató magyar műveltség megismerését, elsajátítását, hogy a zavarodott tudatlanság közepette jobban érvényesüljenek.

Ezért több frontos tisztázó elvi küzdelembe kell merítkeznünk mindannyiunknak, akik a helyzet javításáért tehetünk, és tenni akarunk. Az elhallgatott igaz adatok és valóságos összefüggések ismeretének pótlásán túl, ami maga is sok eddigi tudósi pálya – bizonyára nem kényelmes – eszmei átrendezését igényli, valamint a kapzsiság leleplezésén túl, azokat is meg kell győzni a helyes útról és magatartásról, akik egyfajta buzgalomból és vak jószándéktól vezettetve, a tőlünk idegen, nekünk korábban ártó hatalmi terület műveltségi szilánkjaitól várják megújulásunkat. Amit javasolunk, hogy mindenki ismerje meg közvetlen környezete és a Kárpátokhoz kötődő területünk életének folyamatosságát, ha

lehet, az őskőkorszaktól máig. Mert akkor mindenképpen rá fog jönni, hogy sokkal hosszabb ideig élt az ember, különösen ezen a területen békében és jólétben, mint háborúban és nyomorban. Látni fogja azt is, hogy mik az emberi élethez legszükségesebbek, azt a leginkább boldoggá tevő eredmények és eszközök. És ezek között bizony nem találhatók az ember ellen fordított fegyverek s a háború. S ha mégis ezek határozzák meg jórészt az elmúlt közel száz év történelmét, az figyelmeztet a kisiklott életünkre. Mi magyarok ezt a bőrünkön érezzük ugyan, de ez még nem ok arra, hogy feladjuk emberségünket, műveltségünket. Boldogságot és eredményt ugyanis csak ezzel érhetünk el.

Tudományt a műveltségbe!

Vigyázat, mert azt érzékeljük újabban, hogy a finnugristák a sztyeppét akarják megmenteni maguknak, mert nekik az a lényeg, hogy az nem a magyarok területe. Megkezdték ugyan a visszavonulást, de csak a parlagi síkról, az elv meg fog maradni, abból nem engednek. Ami azt jelenti, hogy a lakatlan erdősmocsaras területéről származást feladják, és kínálnak helyette egy dicsőségesebbnek látszót, mint ahogy tette ezt annakidején a turáni eredet elmélete. Kiderült ugyanis arról is, nemcsak a finnugorról, az osztrák császári bábáskodás. A sztyepei eredethez tehát körömszakadtáig fognak ragaszkodni, és nem véletlenül, mert szövetségesekre lelhetnek, vagy már leltek is a szkítizmus, hunnizmus, türkizmus, turanizmus, mongolizmus, sőt még a sumérizmus híveiben is. Szomorú ez az árulás, de hát ezek szerint még mindig itt tartunk, így állunk a magyar tudománnyal.

Ugyanakkor a feltáró régészet már éledezik és lábra kapott: az autópályák alatti lelőhelyek feltárt anyaga nem szláv jellegű és sokkal korábbi, mint eddig tartották, valamint főként hihetetlenül gazdag a Kárpát-medencében. Azaz egyre több bizonyítékkal bebizonyosodik, hogy a szláv nem egyenlő a sclau latin szóval, ami csak hatalom alá rendeltet jelent. És az is bizonyossággá kezd végre válni, hogy minden eddigi megismert összefüggésre, fejleményre, vagy adatra magyarázatot egyedül népünk Kárpát-medencei eredete adhat, és a Kárpátok közvetlen keleti környezete vett még részt ebben a folyamatban igen hatékonyan.

A magyar hatalom eredetét is nagyban befolyásolta a Kárpát-medence népi ereje, amit a vérszerződésben és a honegyesítő Árpád-vezette bejövételben szemlélhetünk megnyilvánulni. És ez a mi 1113 éves itteni államunk azóta is töretlenül fennáll, bár már több más államot is fialt, több hasonló műveltségű, de külső hatásra módosult nyelvű népet is szült. Van azonban reményünk, hogy felvilágosítva őket az igazságról a több százezer éves műveltségi és a több tízezer év óta fennálló népi folytonosságról a Kárpát-medencében s egyedülállóan Európában és a világban, aminek ők is teljes mértékben a részesei, őket is megnyerjük a Kárpát-medencei egység helyreállításához.

„A paleolitikum (őskőkor) során Észak-Kínát rettentő nagy emberszabású majmok lakták, amilyen a *Gigantopithecus blacki* és a *Homo erectus* különböző fajtái. A legprimitívebb ezek közül a Lantiam Ember, és a leghíresebb a Pekingi Ember, akinek az agya a miénknek a kétharmada volt. Ezek az emberek vadállatokot vadásztak, köztük sok olyan nagyméretű és veszélyeset, mint a kardfogú tigris és vaddisznók és elefántok, és a vadászok részéről a sikeres befogáshoz szükséges volt társadalmi szerveződés. Tudták, hogyan kell tüzet csiholni, elhasítani a velős csontot, gyakorolták a kannibalizmust is. Az utolsó jégkorszak kezdetén azonban a modern ember – *Homo sapiens* – jelent meg, felismerhető mongoloid vonásokkal, és elkezdte kiszorítani őket.”² Ezt olvashatjuk két mértékadó tudóstól. És mivel a würm 115 ezer évvel ezelőtt kezdődött, hát, ha már annak kezdetén mongoloid modern ember volt Kínában hidegövi vonásokkal, akkor a modern ember semmiképp sem terjedhetett el ahhoz képest 50 ezer év múlva, — mert azt állítják az Ős-Ádám elmélet hívei, hogy akkor jött elő Afrikából. (Ez az a chinoid – mongol – ember egyébként, aki a würm első hidegcsúcsa után, azaz 60 ezer éve már Ausztráliában található meg.) Még egyszer: mongoloid, azaz hidegövi vonásokkal bír, amikor állítólag a forrása melegövi. Már a würm elején ilyen, amikor előtte meleg idő volt több tízezer évig, és a kezdeti hideg szakasz nem is volt oly nagyon hideg. Mégis, ő hidegövi modern ember Kínában, amikor kb. a Qafzah ember élhetett Palesztinában, de az melegövi.

Elevenen cáfolja ez a tény az egész genetikai fa – hozzáadott – időrendjét! S ez igen lényeges, meg az is: nem igazolható, hogy a modern ember Afrikából terjedt szét. A több ági emberré fejlődés, kialakulás eleven bizonyítéka ez az adat. Ami pedig az alapja annak a pontos és részletes időrendnek az ember félmillió éves történelméről, amire a Kárpát-medencei magyar eredet és folytonosság elméletét, illetve időrendjét alapoztuk.

Nagyon erősen kétségessé teszi egyébként a sztyeppei, a turáni és az ázsiai hatalmi hivatkozást az a nemrég magyarul is nyilvánosságra került nagy tanulmány, amely leleplezi a nyugat-európai hatalmi körök már sok száz éve folyó mesterkedéseit, hogy magukat valami igen magas rangú, sőt felsőbbrendű lényként, esetleg valamiképpen egyenesen a keresztény hit kulcsmozzanatait is bir-

² „During the Paleolithic north China was inhabited by huge anthropoid apes such as *Gigantopithecus blacki* and various species of *Homo erectus*. The most primitive of these was Lantiam Man, and the most famous Beijing Man, whose brain was about two thirds of ours. These people were hunters of wild game, much of it large and dangerous, like saber toothed tigers, wild boars and elephants, and requiring social organization on the part of the hunters for successful capture. They knew how to make fires and, to judge from split human marrow-bones, also practiced cannibalism. By the beginning of the last of the ice ages, however, a modern man - *Homo sapiens* - had appeared, with recognizably Mongoloid features, and begun to displace them.” (Caroline Blunden—Mark Elvin: *Cultural Atlas of China*. Times Life, Oxford, 1992. p. 50.)

toklókként tüntessék fel. És ebben bizony az istenkáromlástól sem riadtak vissza, amint a hatalom megszerzésében a mérgekeveréstől sem.³

Legkorábbi műveltségünk tényei.

Már az európai alapműveltséget adó népesség jelentős része is innét távozott el, mitőlünk, miközülünk a Kárpát-medencéből, igaz sokkal régebben, mint akár csak sejthettük is. A Dunántúlon több helyen is ismert a Homo erectus időszak, avagy műveltség kavicskultúrája (Tata, Buda). Vértesszőlősön koponya töredéket is találtak, immár a korához képest fejlett koponyára utalva: térfogata a későbbi neandervölgyi emberéhez volt mérhető. E leletek kora JE (jelen előtt) 325 és 275 évezred közötti, s ezek az emberek pattintott kavics szerszámokat készítettek.⁴

A würmöt nagy fölmelegedés előzte meg, aztán kezdetben csak lassan hűlt, és ezért pl. Közép-Európában nem érzékelhető a 95 évezrede történt első tetőzése. Folyamatosan hűlt tovább, és 70-65 évezreddel ezelőtt volt a második, immár valódi hidegtetőzése. Aztán a würm lehülésekor már nem csak a Dunántúlon (Tata, Érd, Buda) találunk emberi telepeket, hanem a Bükk hegységben is (Subalyuk barlang). Az emberi leletek e helyeken azonban csak fogakat eredményeztek, a műveltségek pedig határozottan vadász műveltségek voltak, ahhoz igazodó, zömmel kavicsból pattintott szerszámokkal.⁵

Subalyuk vadászott állata az Eurázsiaiában az egyik legóvatosabb állat, a kőszáli kecske volt.⁶ Szerszámaikat mousteri szerszámoknak nevezik, és Európában a Dordogne völgyétől a Dnyeperig, majd az orosz síkságot kihagyva, a Kaukázustól a Tien-Sanig találhatók meg a telepeik.⁷ A 65 évezrede volt kis mértékű fölmelegedés után azonban fokozatosan tovább hűlt az időjárás, míg 22 évezreddel ezelőtt a Kárpát-medencében tundrai körülményeket okozva tetőzött másodszer.

A bükki műveltség embere túlélte a jégkorszak első komolyabb lehülését, és ipara átalakult a Szeleta emberének műveltségévé, ami egészen a jégkorszak fölmelegedéséig nyomon követhető. A Szeleta műveltséget a gyönyörűen megmunkált, nagyméretű lándzsahegyek jellemezték. A Dunántúlon is folytatódtak a korábbi műveltségek, és itt találjuk meg a legkorábbi csonteszközöket is (Tata).

³ Scott L. Littleton és Linda A. Malcor: *Szkítiától Camelotig. Az Arthur királyról, a Kerekasztal Lovagjairól és a Szent Grálról szóló legendák eredetének radikális újraértelmezése.* Szkíta Szarvas Kiadó, Nyíregyháza, 2005.

⁴ Kretzói Miklós: „The Vertebrate Palaeontological Research at the Site.” *Vértesszőlős: Site, Man and Culture.* Ed. Miklós Kretzói, Viola T. Dobos, Akadémia Kiadó, Budapest, 1990. pp.: 180, 216, 531. Gáboriné Csánk Vera: *Az ősember Magyarországon.* Gondolat, Budapest, 1980. pp.: 124, 138.

⁵ Gáboriné: *Az ősember Magyarországon.* Idézett mű. p.: 116.

⁶ Gáboriné: *Az ősember Magyarországon.* I. m. p.: 117.

⁷ Gábori Miklós: *Ala Tau – Ararát. Régészeti utazások.* Gondolat, Budapest, 1974. pp.: 37, 39, 68, 81, 135, 262-263, 274-278.

A vadászott állat itt a barlangi medve volt, épp úgy, mint korábban az érdi műveltségénél.⁸

A Bükk nyugati oldalán mintegy 40 évezreddel a jelen előtt jelent meg a csonteszközöket készítő ember műveltsége. Emberi csontleletet nem találtak, ámde az eszközei alapján a mintegy 5 évezreddel későbbi, franciaországi aurignaci műveltség legkorábbi megjelenésének tekintik. Rá jellemző a legősibb európai, modern ember génje. Az Istállóskő műveltsége madárra vadászott, finom csont eszközeiből nyílhegyeket is készített. Itt találták meg a világ legrégebbi hangszerét, medvecsontból faragott sípot, rajta már ötfogású dallam volt megszólaltatható.⁹

A Würm tundrai jellegű lehülését megelőzően a JE 28–29. évezredben jelent meg egy Kelet-Európában kialakult műveltség mamutra vadászó embere, – a Don mellett található a műveltségnek a mousteriből az ú. n. gravettibe történő átfejlődése, – aki a mamutot követve került be a Kárpát-medencébe. Kifejezetten síkvidéki műveltségük volt, merthogy a vadászott állatuk nem ment 400 m tengerszint feletti magasság fölé. A Kárpát-medencében kellett megélniük vadászott állatuk kihalását, és itt tértek át a tundrai szarvas vadászatára. A korábbi népességgel együtt éltek, mert vadászterületük más volt, mint az övék. Így ez a gravetti népe kifejezetten a későbbi lovas-nagyállattenyésztő műveltségek szokásai szerint téli és nyári szálláshellyel rendelkezett, mert hogy követte a vadászott állata vonulását. A Kárpát-medencében a téli szálláshelyük volt. A bodrogkeresztúri a legrégebbi telepük, majd a Dunakanyarban, a Dunántúl több pontján és Szeged környékén ismertek telepeik. A nevüket a jellegzetes nyílhegyeik alapján kapták.¹⁰

Sárváron a későbbi tundrai vadásznépekéhez hasonló sátrak nyomait ásták ki a régészek. Ők voltak az első sátorlakók.¹¹ Velük párhuzamosan a dombvidékeken tovább folytatódtak a korábbi mousteri műveltségek, de fokozatosan átalakulva, mígnem a hideg tetőzésekor ott is megjelentek a gravetti szerszámok. A Pilis több barlangjában találkozunk az ú. n. barlangi gravetti műveltség elemeivel.¹² Emberi leletet azonban nem találtak a régészek, ezért az ember típusára csakis a szerszámaik alapján következtetnek. A két műveltség keveredése itt azért tettenérhető.

Kétféle műveltségi alkalmazkodás születése.

A würm fölmelegedése tehát 18-15 évezreddel ezelőtt váltott gyorsuló mértékre, majd még három kisebb-nagyobb visszahűlést követően (idősebb dryas JE 10., az ifjabb dryas a JE 9., és egy rövid lehülés a JE 8. évezredben) a világóce-

⁸ Gáboriné: *Az ősember Magyarországon*. I. m. pp.: 119, 169.

⁹ Gáboriné: *Az ősember Magyarországon*. I. m. p.: 178.

¹⁰ Gáboriné: *Az ősember Magyarországon*. I. m. p.: 207.

¹¹ Gáboriné: *Az ősember Magyarországon*. I. m. pp.: 219-223.

¹² Gáboriné: *Az ősember Magyarországon*. I. m. pp.: 244-248.

ánok JE 7,5 évezreddel ezelőttre érték el a jelenlegi vízszintjüket, azaz ekkorra fejeződött be a jégkorszak fölmelegedése, az északi féltekét borító jég elolvadása. A Fekete-tenger erre az időszakra területének a felére zsugorodott, mert kiszáradt, ám benne édesvízi élet volt.¹³

A Würm fölmelegedésekor a rénszarvasok – mintegy 14 ezer évvel ezelőtt – északra vonultak, és követték őket a gravetti műveltség emberei is. A dombvidéki műveltségek területén a legfelsőbb rétegeket a csapadékos időjárás elmosta, ezért nincs adatunk, hogy túléltek-e azok a műveltségek a jégkorszakot.¹⁴ Mégis, két adattal rendelkezünk: a Subalyuk környékén egyéves gyermek csontvázát találták meg, akinek a kormeghatározás 20 évezredes kort mutatott ki.¹⁵ A másik adat, hogy az újkőkorszakban, amikor a Kárpát-medence síkvidéki folyampartjaihoz – Körös–Tisza – Anatóliából gabonatermelő népesség érkezett, a dombvidéki területeken túlélő emberek mintegy száz év alatt átvették az új típusú műveltséget, és kifejlesztették az ú. n. vonalkerámia bükki műveltségét. Ennek kora a korszerű adatok alapján a JE 9. évezred, azaz JE 8500 körüli.

Ekkor volt a Würm utolsó kisebb lehülése, amikor Anatólia kiszáradt és onnan a korábbi, immár kerámiát készítő műveltségek eltűntek. Az utolsó hirtelen olvadáskor a Boszporusz átszakadt, és a Fekete-tenger ekkor rendkívüli gyorsan sós vízzel töltődött fel, az esetlegesen a partján lévő emberi települések részben elpusztultak, részben a környezetbe elmenekültek.¹⁶

A Boszporusz átszakadásakor a Fekete-tenger mentén egyszerre több műveltség is megjelent.¹⁷ Jellemzőjük, hogy már a házasított–nemesített búzát és az árpát ekés földműveléssel termelték, embert formáló edényeket készítettek, ismerték a rézöntés technikáját, és alárendelő szemléletük volt: isteneket tiszteltek. A Kárpát-medencében a Duna–Tisza összefolyás mellé telepedtek, és hamarosan fölvaltották a virágzó Körös–Tisza műveltséget. Vinča a legjelentősebb telephelyük, ahonnan Vinča műveltségnek nevezik őket. Rezet bányásztak, mert Rudna Glavánál 25 méter mélyre vezető bánya alján korabeli kerámiát találtak.¹⁸ Rezet öntöttek immár a JE 8. évezred végén, több mint két évezreddel megelőzve a sumér műveltség megjelenését. A Szegvár–Tüzköves (Szentés) mellett készített 7 évezredes szobor vállán rézsarlót lehet látni. Ez is azt jelenti, hogy rezet

¹³ William Ryan—Walter Pitman: *Noah's Flood. The New Scientific Discoveries about the Event that Changed History*. Simon and Schuster, New York, 1998. pp.: 104, 154-158. Stephen Oppenheimer: *Eden is the East. The Drowned Continent of Southeast Asia*. Phoenix, London, 1999. pp.: 30, 37-38. C. Lorius—J. Jouzel—C. Ritz—L. Merlivat—N. I. Barkov—Y. S. Korotkevich—V. M. Kotlyakov: „A 150,000-year climatic record from Antarctic ice.” *Nature*, **316**, #6029, 1985. pp.: 591-596. p.: 592. 1. ábra.

¹⁴ Gáboriné: *Az ősemlék Magyarországon*. I. m. p.: 199.

¹⁵ Gáboriné: *Az ősemlék Magyarországon*. I. m. p.: 173.

¹⁶ Ryan és Pitman: *Noah's Flood; The New Scientific Discoveries about the Event that Changed History*. I. m. pp.: 188-201.

¹⁷ James Mellaart: *The Neolithic of the Near East*, Thames and Hudson, London, 1981. pp.: 101, 248-248.

¹⁸ Colin Renfrew: *Archaeology and Language*, Jonathan Cape, London, 1978. p.: 209.

önteniük kellett, mert természetes rézből ilyen eszköz nem készíthető. A szobor vállán lévő rézsarló egy példányát Zaleszentmihályon, régészetileg nem datálható helyen meg is találták.

Ez a műveltség már írt. Írásjeleiket nem csak a Tatárlakai táblákon, hanem számtalan cseréptöredéken, nemcsak a Kárpát-medencében, hanem a Balkánon több helyen meg lehetett találni.¹⁹ Így pl. Thesszalonikiben, a Karanovó műveltségében, majd Erdélyben is több helyen.²⁰ Torma Zsófia régész a XIX. században már ázott ki ehhez a műveltséghez tartozó írásjeleket tartalmazó cseréptöredékeket.²¹ Az írásjelek mintegy kétharmada megtalálható a későbbi ú. n. Lineáris A írásjelei között, aminek a fele viszont a még későbbi Lineáris B jeleinek felelt meg.²² A lineáris A jeleit találjuk meg aztán a ciprusi írásjelek között is. Az itt megtalált írás nem kereskedelmi, elszámoló jellegű, mint a másfél-két évezreddel később megszületett sumér írás, hanem minden bizonnyal vallási emlékeket rögzítő. A Tatárlakai tábla 13 írásjeléből nyolc megtalálható a székelly/magyar rovásírás jelei között.²³

A Kárpát-medencében ekkor háromfajta műveltséget találunk.²⁴ A tiszai – Vinča – műveltséggel érintkezett nyugaton az alföldi vonalkerámias műveltség, amely átterjedt a Dunántúlra is. Északon a bükki műveltséget találjuk, amely embertanilag nem hígult fel a tiszai műveltség emberével, de nem vette át annak embert formáló kerámiáját sem. Később kottafejes műveltség néven terjedt át a Kárpátokon egészen a Dnyeperig, és alkotta a kukutyini (cucuteny) műveltséget JE 6 évezreddel.²⁵ A földműveltség mellett az ércbányászat, a fémöntés és a fémfeldolgozás jellemezte a műveltséget, olyannyira, hogy a tőle délre és keletre élő pásztor műveltségeket is innen látták el rézzel.²⁶

A kottafejes műveltség terjedt aztán tovább Európa nyugati felére, ahol faluközösségek és mellérendelő szemlélete, istenek hiánya jelezte. Childe ezt a műveltséget öreg-európai, ill. Duna I és Duna II műveltségnek nevezte, és kiemelte békés jellegét, meg azt, hogy más forma mezőgazdaságot folytatott, mint a korabeli folyamközi, ill. balkáni műveltségek. A gabonatermelés során kimerült

¹⁹ Forrai Sándor: *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig*, Antológia Kiadó, Lakitelek, 1994. pp.: 24-26. Marija Gimbutas: *The Goddesses and Gods of Old Europe 6500-3500 BC Myths and Cult Images*, Thames and Hudson, 1982. p.: 88. Richard Rudgley: *The Lost Civilizations of the Stone Age*, The Free Press, New York, 1999. p.: 59.

²⁰ Marija Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*, Harper, San Francisco, 1991. pp.: 310-347, Rudgley: *The Lost Civilizations of the Stone Age*. I. m. pp.: 59-70. Ezt az írást találták meg legutóbb a boszniai „piramisban” is.

²¹ Forrai: *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig*. I. m. pp.: 24-26.

²² Rudgley: *The Lost Civilizations of the Stone Age*. I. m. p.: 70.

²³ Forrai Sándor: *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig* im. p.: 25.

²⁴ Lásd Makkay János: *A magyarországi neolitikum kutatásának új eredményei*. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest, 1982. pp.: 47-67.

²⁵ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. p.: 103. Gimbutas: *The Goddesses and Gods of Old Europe 6500-3500 BC Myths and Cult Images*. I. m. pp.: 33-36.

²⁶ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. p.: 361.

földet itt elhagyták, de előbb betelepítették erdővel, majd amikor az megerősödött, az erdőt fölégették és visszatértek. A hamuval ugyanis visszakerültek a termőföldre a kilúgozott elemek.²⁷ Nem a folyamközben megismert tellek jellemzik az itteni településeket, hanem időszakonként odébb költöztek, majd tovább, majd vissza, de nem pontosan ugyanarra a helyre.

Erre az időre az orosz sztyeppe pásztornépei befogták a lovat és kialakították a harci baltát, – kezdetben kőből, később rézből – és a JE 6. évezred közepén megindult délnyugat felé az első kurgán invázió.²⁸ Ennek forrása az orosz sztyeppe déli peremén élő halomsíros műveltség volt. Ennek során a harcibaltások fölégették a balkáni műveltségeket, és megjelent ott is a sztyeppén ekkorra már egyeduralkodó társadalmi tagozódás és annak jele: a gazdag ember sírja a szegény mellett. Különösen gazdagok voltak azok a sírok, melyek fölé hatalmas dombot – kurgánt – emeltek, ahová a főnököt temették, gyakran udvaroncaival és ágyasaival egyetemben. Az első kurgán invázió még mindent fölégetett, és pásztor műveltséget vitt a korábbi földművelő helyére.²⁹ A kurgán műveltség első terjeszkedése kizárólag folyóölgyek mentén történt, és a pásztorgazdálkodás kizárólagosságát biztosította ott. Azonban később a gabonatermelő mezőgazdaság apránként ismét visszatért ezekre a területekre, és feloldotta a kurgán műveltség elemeit.

Mellérendelés és alárendelés terjedése

Előtte már a vonaldíszes vagy szalagdíszes kerámia műveltsége nyugat felé terjeszkedve tölti fel a würm fölmelegedése után észak felé kiürült német síkságot, és telepíti oda a mezőgazdaságot. A vonaldíszes kerámia a Kárpátok feletti, majd a dél-német területeken viszonylag hamar, a jelen előtt 7–7,5 évezreddel már megjelent, de északabbra csakis majd a harmadik kurgánmozgást követő időben, jelen előtt mintegy 4 évezreddel került. A kurgán embere azonban követi ezt a mozgást, és több lépcsőben, több fokozatban telepszik rá a letelepedett lakosságra és ötvözi a maga kultúráját azokéval. Így például ha a Drezdakörnyéki és tőle délebbre eső területen évezredekkel korábban magasabb szintű életet találunk, akkor azt a kurgánizálás után már csak a szakrális hely, a templom, az ezrek verejtékes munkájával létrehozott nagy földhányás fogja jellemezni. Mely időszak még az első kurgánvándorlásé, akik keményen szakrálisak voltak, és valóban nem éltek egy-egy helyen egy-két évszázadnál tovább, mert kipuштult alóluk az ingyen munkaerő, és tovább kellett menni, másokat rabigába hajtani. A zóna a Duna-menti fölfelé vándorlásnak felel meg. Ez nem érintette a keleti területeket, de a Dunántúlt sem, ellenben tovább zavarta a lineáris kerámia emberét nyugatra. Így nem a mezőgazdasággal terjedt ez a 'civilizáció', hanem a

²⁷ Gordon V. Childe: *What Happened in History*. Penguin Books, Harmondsworth, 1954. p.: 62.

²⁸ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. pp.: 358-359.

²⁹ László Gyula: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. Gondolat, Budapest, 1974. p.: 75.

pásztorkodással, annak a nyomában. A korábbi Cucuteny műveltség is ötvöződött a kurgán műveltséggel, de nem kurganizálódott olyan mértékben, mint a Tisza-mentiek, azaz a régi kultúrája még ekkor is megőrizte a korábbi műveltségét. Gazdasági (kereskedelmi) kapcsolata a hódítókkal azonban kétségtelen volt: réz eszközöket szállítottak nekik. Hogy mit kaptak érte cserébe, az bizonytalan. Lehet, hogy csak életet? Meghagyták az életüket?

Az inváziót követően néhány emberöltővel később azonban újra helyreállt a földművelés, hogy aztán a következő, a második kurgán invázió idején, a JE 5,5 évezreddel, a lovas kocsi birtokában, már ne égessék föl azt, hanem rátelepedve, úr és szolga viszonyt teremtve folytassák az alárendelő szemléletű műveltséget.³⁰ Ennek a forrása az orosz sztyeppe északkeleti területe, a Volga és Káma vidéke volt. A JE 5500 tájékán e második invázió tehát az északi pontuszi sztyepéről, a Volga-könyök környékéről indult. Ez már a Kárpát-medencét is érintette. A Duna és Tisza völgyén át terjedt északra, és Baden-Vučedol műveltségként ismerjük. A korábbi faluközpontok közösségi házai átalakultak urasági erőddé, ahol már az urak hitének megfelelő formájú kerámia és rézeszközök sorozata készült. A folyóvölgyekben a korábbi mellérendelő szellemű műveltségek ekkor megrogytak, és megjelentek a dombtetőkön az erődök, uralkodóvá vált az állattenyésztés. A lakott területek száma és a népsűrűségük lecsökkent. A kisebb települések – különösen a hegy- és dombvidékeken – azonban, mint szigetek, továbbra is érintetlenek maradtak. A kultúrák ismét csak ötvöződtek. Ám ebben az időszakban jelent meg ezen a területen a bronz is, amihez a környezet bronzával ellentétben ötvöző elemként nem arzént – később ónt – használtak, hanem antimont. A Kárpát-medence antimon bronzának a minősége olyan jó volt, hogy később még a vaskorszak megérkezését is késleltette, mert a Kr. e. 5. évszázadban ez a bronz még mindig olcsóbb és jobb volt, mint a korabeli vas.³¹

A második kurgán invázió elsősorban a Kárpátokon belül a Tisza és a Duna mentén haladt északra, majd nyugatra, de nem hatolt be a dombvidéki műveltségi területekre. Ugyanakkor a Kárpátoktól északra is haladt, és ekkor a Dnyeper keleti oldalától a vonalkerámia műveltsége északra, északkeletre ‘menekül’, és az Ural nyugati területeit foglalja el.³² A glottokronológiai eredményekkel összhangban ekkor távozhatt az ‘ugor’ műveltség Európa közepéről, és kezdett a nyelve lepusztulni, hogy mára mintegy harminc nyelvjárásban csak töredékeiben tartalmazza mindazt, amit a magyar nyelv még ma is bír.

³⁰ Gimbutas: *The Goddesses and Gods of Old Europe 6500-3500 BC Myths and Cult Images*. I. m. p.: 34. Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. p.: 385. Andrew Sherratt: „*The Transformation of Early Agrarian Europe: The later Neolithic and Copper Ages 4500-2500 BC.*” *Prehistoric Europe*. Ed. B. Cunliffe, Oxford Univ. Press, Oxford, 1998. pp.: 167-202.

³¹ Bárczi Zoltán: „*Újabb adatok a Kárpát-medence bronzkori kohászatáról.*” *Turán* XXIX. [Új II.], 1999. pp.: 10-16.

³² Sherratt: „*The Transformation of Early Agrarian Europe: The later Neolithic and Copper Ages 4500–2500 BC.*” I. m. p.: 169.

De a II. kurgán invázió elől a Duna II. (Öreg-Európa) népe, részben tehát nyugatra és részben délre is menekült. Ezen invázió idején alakult ki délen, Elő-Ázsiában, a folyó völgyek mentén a városok és városállamok rendszere. Európában ellenben a korábbi több-tízezres lakosságú települések megszűntek. A későbbiekben azonban itt is megjelentek a védett falvak, azaz a dombok, a hegyek tetején az elkerített, megerősített családi települések, amelyeket körülvevte a kiszolgálók lakhelye. Ide került át a fémöntés, a fémfeldolgozó 'ipar', és ezentúl itt készültek a harci eszközök is. Ugyanakkor eltűntek a szentélyek, a közösségi helységek, amik korábban a fémfeldolgozás és a kerámiakészítés központjai is voltak. Európában azonban továbbra sem jelent meg a Mezopotámiában ebben az időszakban már uralkodó templomgazdaság, jóllehet a földesúri rendszer már minden kétséget kizáróan létezett. A meghódított területeken a pásztorgazdaság került előtérbe, a lakosság létszáma drasztikusan lecsökkent: vagy megölték őket, vagy elmenekültek. A kisebb létszámban megmaradtak pedig a hódítókkal ötvöződtek, azok alárendelt népességét alkották. A sírmellékletek között pedig megtalálhatók immár a pásztorok vallási jelképei, pl. a fegyver.

A második invázióval egyidőben tűnt fel a Kükládokon is az élelmiszertermelő kultúra. Írása az öreg európai írás elemeit tükrözi (lineáris A), ami azután a sokkal későbbi ciprusival vethető össze. Ebből arra lehet következtetni, hogy ezt a területet részben a Közép-Európából elmenekült lakosság népesítette be. Egyiptomban is ugyanebben az időben jelent meg az a műveltség, amelyik azután később, a Kr.e. 4. évezred során, mint a terület uralkodó elitje megteremtette az egyiptomi királyságot. A kapcsolat a Kárpát-medencei és az egyiptomi írásjelek között talán innen eredhet. A hatás iránya pedig az eddig elképzeltnek éppen a fordítottja.

A harmadik kurgán invázió az orosz sztyeppe északibb területeiről indult, és a Kárpát-medence fölött vonult el. Ez az invázió szintén meglódította az ott lakó embereket, és kétirányú menekülést lehet látni. E mozgás során az Urál-hegység környezete a jégkorszakot követően a vonaldíszes kerámia népességével feltöltődik. Ugyanakkor keletről és délről érkezik a mongolid embertípus, és keveredik a nyugatról oda áramlókkal. Ennek a keveredésnek az utódai az ún. finnugor népek Észak-Európában. A jelenség, összhangban az adatokkal, ismét fordított, mint amit eddig ránk erőltettek. Így hát a 'finnugor' egység felbomlására találunk a régészeti adatokkal alátámasztható, de a hivatalos állásponttól gyökeresen eltérő megoldást. Nem a magyar szakadt ki fokozatosan a finnugorból, majd az ugorból, hanem a magyar adta az alapot, és abból szakadtak ki az egyes ágak. A baltiak a jégkorszakot követő felmelegedéskor követték a rénszarvasokat északra, az ú.n. ugorokat pedig a III. kurgán invázió szorította az Urál környékére.

Figyelemre méltó a II. és a III. kurgán-mozgásnál a Kárpát-medence, ill. a Balkán ősi kultúrájának délfelé 'menekülése'.³³ Ekkor töltötte fel ez a műveltség

³³ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. pp.: 384-391.

a Kükládokat, majd kerülhetett esetleg Egyiptom földjére is.³⁴ A balkáni részen a társadalom kasztosodása már az II. kurgánvándorlás alatt megtörtént. Ugyan már a Vinča műveltség is antropomorf szemléletű volt, de a templomgazdaság kialakulását korábban itt még nem lehet kimutatni. Tőlük joggal származtatható az egyiptomi uralkodó elit, akik nem a viszonylag közeli Folyamközben elterjedt hatvanas, hanem az Európában szokásos és elterjedt tízes számrendszert vihették magukkal, és hozhatták létre a történelem során az első területi államot, vihették magukkal a későbbi székely/magyar rovásírás ekkori jeleit.

A harmadik kurgán invázió most sem érintette az Észak-kelet Kárpátok környezetét. Sőt, az egységes sírokat, azaz a gazdagok sírjának a hiányát egészen a Kr. e. VII. századig megfigyelhetjük, elsősorban Erdélyben.³⁵ A kukutyini (kárpátontúli) műveltség azonban még ekkor is tovább őrzi eredeti jellegét, érintetlen maradt.³⁶ Sőt a harmadik invázió éppen itt nálunk, a Kárpát-medencében fulladt ki, de Európa többi részének indoeurópaizálása megtörtént. A harmadik kurgán invázió másik forrása immár éppen a Kárpát-medence nyugati fele volt. JE 5 évezreddel indult el Somogyvár-Vinkovciból az ún. harangedény műveltség nyugatra, teljessé téve Európa indoeurópaizálódását.³⁷ Ezzel egy időben jelent meg – ettől függetlenül – a már sumér nyelvűnek mondható műveltség a Folyamközben. A Kárpátok északkeleti területein – a medencén belül és kívül egyaránt – a vonalkerámias műveltség szinte érintetlenül továbbélt eddig. Ez több mint három évezredes viszonylag egységes fejlődést jelent. Ennek magva a bükki műveltség volt, aminek a maga korába a Felvidéken, egészen az Alföld pereméig, majd Erdélyben több mint 700 telepe ismeretes.³⁸ Ha egy műveltség ennyi ideig viszonylag folyamatosan fejlődhet, akkor a műveltséghez tartoznia kell egy viszonylag fejlett nyelvnek is. Ha a továbbiakban nem találkozunk olyan eseménnyel, aminek során ez a műveltség kiirtódott volna, akkor a területen élők nyelvében még ma is meg kell találnunk a hosszú ideig fejlett műveltség nyelvét, mint utódnylvet.

Mind a három kurgán invázió csak egy hódító elit, és nem óriási tömegek mozgását jelentette. A már részben átalakult, a sztyeppei pásztorok életformájához idomult társadalmat gyűrték maguk alá. Ezzel a sztyeppékről a nyugatra való áramlás több mint egy évezredre megszűnt. Az új társadalmi rend formája azt mutatja, hogy annak eredete megfelel a protoindoeurópai nyelv elemzése alapján

³⁴ Érdemes lenne további célzott vizsgálatokat folytatni a sejti férfi tulajdonság-örökítőkkal például a Nílus völgyében, illetve az Egyiptom és Szudán határvidékén élő, és magukat a magyarok leszármazottainak valló fekete bőrű, muszlim magyarábok között. A magas Eu19 arány a görögországi makedónok között szintén ennek a vándorlásnak lehet a nyoma.

³⁵ László Gyula: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. I. m. p.: 82.

³⁶ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. p.: 401.

³⁷ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. pp.: 392-393. Renfrew: *Archaeology and Language*, I. m. p.: 86-93. László: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. I. m. p.: 94.

³⁸ Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*. I. m. p.: 43.

az ahhoz köthető társadalmi szerkezetnek. Azonban mivel nem százezres tömegeknek, hanem csak egy uralkodó elitnek a vándorlásáról és a földművelők fölé való fegyveres településéről van szó, kiemelendő ennek a – lényegében a lakosság felének kiirtásával járó – kegyetlen erőszakossága, minek során és melynek eredményeképpen ez a rátelepedés a társadalom szerkezetét erőszakosan és alapvetően átalakította. Ezért e tények ismeretében elfogadható egy ún. ‘ősnép’ szétvándorlása és műveltségének, nyelvének földrésznyi méretekben való szétterjesztése, annak a máskülönben érthetetlen, felfoghatatlan műveltségi egyetemlegességnek, erőnek és hatékonyságnak a magyarázatára, ami Európát a nagyfokú kurgán háborús pusztítások ellenére is még mindig jellemezte.

És szerencsésen elősegíthette mindezt, hogy természetesen a földművelést eredetileg terjesztő, a Kárpátok karéjához kötődő nép mozgását követte, vele egyesült a későbbi kényszerűen menekülőké. Mely egyesülés a már korábban ott lévő földművelőkkel való hatékony ötvöződés és módosulás formájában valósulhatott meg mindenütt, együtt védekezve az alárendelés nyelvi és műveltségi rombolásai ellen. A meghódítás és meghódolás során tehát a parancsnoklás nyelve, nyelvi igénytelensége és a kiszipolyozás fortélyai, műveltséget gyengítő hatása érvényesült, amint aztán majd sokkal később a római hódításoknál is a latin nyelv alakítja át a meghódítottak nyelvét, és teremti meg az ‘indoeurópai nyelvcsalád’ ún. latin ágát. Ezért lehetett sokáig a modern történettudományban, őstörténetben ama nézetrendszerrel találkozni, amelyben a kurgán hódítások idején kialakult európai alárendelő műveltséget egységes indoeurópai eredetűnek tekintik. Holott létrejöttét alapvetően a korábbi Óreg-Európa földműves műveltségének köszönhetette, amelynek alapvető egysége adta a későbbi szoros műveltségi és nyelvi hasonlóságokat. Mialatt a hatalmi jelleg hasonlósága is jól értelmezhető az uralkodó előkelők megjelenésével, akik magukban hordozták az alávetéshez szükséges magasabbrendűségi felfogást, és akik az alávetés fegyveres és nyelvi-szellemi technikájával rendelkeztek, minek eredményeképpen a hódítás teljessé válásával, a már ott lévő meghódítottakéval, ott lakókéval ötvöződve maga a nyelv is átalakult. Ezt tekinti és nevezi Götz helyi nyelvkiegyenlítődéssnek.

A háború és a béke műveltsége

Ekkorra pedig már a kimmerekkel is találkozhattunk, akiknek a vezértörzse erre a Kárpát-medencei területre telepedett be, amikor a szkíták Kr. e. 700 körül elűdözték őket a sztyeppei területükről. Ebben az időszakban a Dunántúlon már az urnasíros műveltséggel találkozunk. Ez a műveltség hatott a későbbi etruszk területen lévő Villanova műveltségre, ahová ugyanakkor Erdélyből szállítanak rezet.³⁹ Érdekes, hogy nem csak a fémeket szállították, hanem vele együtt ment a mester és a családja is, ott dolgozta fel a fémeket, majd visszament eredeti telephe-

³⁹ Bárczi: „Újabb adatok a Kárpát-medence bronzkori kohászatáról.” I. m. p.: 11.

lyére. Azaz nem olyan fajta kereskedelemmel találkozunk itt, mint amelyet a Folyamközben folytattak! Az erdélyi területeken ekkoriban terjedt el a temetkezéseknél a csónakos temetkezési mód két madárral a csónak két orrában. A madár pedig lélekszimbólum.

A vaskorszak küszöbére érkeztünk. A Kárpát-medencében azonban nem ez az az időszak, amikor legelőször vasat öntöttek. A Tátra térségében már a JE. 4. évezred elejéről ismert vaskohó.⁴⁰ Ennél sokkal korábról ismertek olyan kemencék, amelyeknek a hőmérséklete már 1600 °C fölött lehetett, ami a vas olvasztásához kell. Korábban még a vas tárgyakat szivacsos vasból kalapálással készítették el, mert a fémfeldolgozó, fémöntő műhelyek nem voltak képesek a vas olvadáspontjára fölmelegíteni a reakciós elegyet, és a vas szivacsos formában redukálódott az érceiből. A Kárpát-medencében mégsem terjedt el ekkor a vasolvasztás, mert a vas eszközök önmagukban alkalmatlanok voltak, pl. fegyverként mindaddig, amíg az acélt föl nem találták. S a Kárpát-medence bronzá pedig annyira jó minőségű volt, hogy egyszerűen nem volt még szükség a vasra.

A szkíta időkben a Kárpátok északi-keleti környezetében nyugalmat találunk. Ugyan föltehető, hogy a szkíták 'hatalma' átmenetileg kiterjedt erre a területre is, de a műveltséget illetően semmiféle drasztikus átalakulást nem lehet kimutatni. Herodotos maga is írta, hogy a szkíták nem egységesek, számtalan velük együttműködő, esetleg nekik adózó törzs tartozik alájuk, akiket egyaránt szkítáknak neveznek, de ezek akár meg is tagadhatják a szkíták katonai támogatását — mint ahogy ez Dáriusz hadjáratakor meg is történt.⁴¹ A szkíták sztyepei uralma a Kr. e. 3. században megroppant, és a szarmaták elől részben Iránba vonultak, ahol megalapították a médek birodalmát.⁴² Míg másik részük a Kárpáton belülre telepedett, ahol a helyi lakosságban feloldódtak.⁴³

Érdekesség, hogy a szkíták egyenes utódai az alánok leszármazottai, az oszétek, és ők, a kardot istenítő, a kovácsot is istenítették.⁴⁴ És a sztyeppén nincsen

⁴⁰ Timothy Taylor: "Thracians, Scythians, and Dacians." *Prehistoric Europe. An Illustrated History*. I. m. pp.: 377-378.

⁴¹ Herodotos: *The Histories 4: 87*. Transl.: Aubrey de Sélincourt, Penguin Books, London, 1954. p.: 243. Taylor: "Thracians, Scythians, and Dacians." *I. m.* p.: 381.

⁴² Neal Ascherson: *Black Sea*. Vintage, London, 1996. pp.: 223-224.

⁴³ László: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. I. m. p.: 10.

⁴⁴ Lásd az érdekes nyugati összefüggéseket: Az Arthurról, Lancelotról és az oszét Batrazról szóló legendák feltételezett kialakulási menete szerint az északkelet iráni alaptípus három alakban, illetve időben fejlődött tovább: a szkítáknál, a jazig-szarmatáknál és az alánoknál. A szkítáknál a 'szkíta Árészig', a jazigoknál Arthurig, és az alánoknál két, nyugati és keleti részre oszlott. A galliai alánoknál jelent meg Lancelot, és az oszéteknél Batraz. Lásd Littleton: *Szkítiától Camelotig. Az Arthur királyról, a Kerekasztal Lovagjairól és a Szent Grálról szóló legendák eredetének radikális újraértelmezése*. I. m. p.: 32. Vesd össze ugyanott p. 27.: „...a középkori Arthur-legendák az időszámításunk előtti első évezredben az ősi Szkítiában virágzó epikus hagyományban gyökereznek... Batraznak, az oszét hőnök, a nártok vezérének Arthurhoz hasonlóan varázserejű kardja van.” V. ö. még Adolf Dirr: *Caucasian Folk Tales*. Dutton, New York, 1912. és 1925., valamint Georges

fa, hogy kovácsolni lehessen. Ez lehetett a szkíták korlátja is: nem volt korlátlan mennyiségű nyílhegyük! És ugyanezért azokat, akiktől beszerezték, azaz fém-műves elődeinket is isteníthették, s ami lényegesebb számunkra, hogy szerep-körükben meghagyták. Mert az isteni szimbólum kard imádata tehát a sztyeppe kultúrákban igen mélyen gyökerezik.⁴⁵ A kardimádat Sulimirski szerint az iráni nyelvű pusztai népeknél egészen szokványos. Ennek igazolására Hérodotoszt idézi, miszerint az észak-pontuszi tartomány szkítáinál a vaskardot, a 'szkimitárt' a hadisten, a szkíta Árész képmásának tekintették.⁴⁶ Amint Claudius Marius Victor 5. századi marseillesi rétor is Alethia című művében említést tesz az alánok 'primitív' vallásáról.⁴⁷ Eszerint a korabeli alánok áldozatokat mutattak be őseik tiszteletére, és a kard az ősi alánok vallásában is központi helyen állott. Sőt a kard sokkal több ajándékot kívánt, mint más istenségek. Árésznek hadifoglyokat is áldoztak.⁴⁸ Bachrach a kardkultuszt még a nem indoeurópai hunoknál is kimutatja, mivel azt átvették alán-szarmata szomszédjaiktól.⁴⁹ A kardkultusz aztán az 5-6. században a Nyugat-Európába telepedő alánokkal megérkezett nyugatra is. E kereszténység előtti alán-szarmata vallás a csupasz kardot, ill. az általa képviselt természetfölötti erőt központi helyre tette.⁵⁰ Sőt, itt már csak az a

Dumézil: *Légendes sur les Nartes*. Librairie ancienne Honoré Champion, Paris, 1930. és 1965.

⁴⁵ Herodotos: *The Histories* 4.59. I. m. p.: 62. Vö. Herodotos: *The Histories* 4.59, Transl.: Aubrey de Sélincourt, revised by A. R. Rum. Harmondsworth and Penguin, New York, 1972. p.: 290-291.

⁴⁶ Tadeusz Sulimirski: *The Sarmatians*. McGraw-Hill, New York, 1972. p.: 36; Herodotos: *The Histories* 4.62. I. m. [1972.] p.: 190.

⁴⁷ „Claudii Marii Victoris oratoris Massiliensis Alethia.” *Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum* 16, Ed. C. Schenkl, 1888. I. pp.: 335-498, II. pp.: 189-200. Bernard S. Bachrach: *A History of the Alans in the West*. University of Minnesota Press, Minneapolis, 1973. p: 31-32. Pierre Courcelle: *Histoire littéraire des grandes invasions germaniques*. Hachette, Paris, 1948. p.: 221. Joachim Werner: *Beiträge zur Archäologie des Attila-Reiches*. Bayerische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse. Abhandlungen, Neue Folge, Heft 38A, B. Verlag der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, München, 1956. p.: 16. a marseilles-i alán temetések bizonyítékairól ír.

⁴⁸ Az emberáldozat másféle rendben történt, mint az állatáldozat: minden századik férfi fogoly fejére bort öntöttek, nyakát tál fölött elvágták, a tálat vérrel a halomra tették, s a kardot vérrel öntözték. E gyakorlat hatással lehetett a legendákra, ahonnan a vérrel telt Szent Grál edény, ill. kehely története kifejlődtek. Vö. Littleton—Malcor: *Szkítiától Camelotig. Az Arthur királyról, a Kerekasztal Lovagjairól és a Szent Grálról szóló legendák eredetének radikális újraértelmezése*. I. m. 8. és 9. fejezetet.

⁴⁹ Bachrach: *A History of the Alans in the West*. I. m. p.: 111. szerinti szoros tagolásában az egyes mesék sokkal inkább a három nemzetség lakóhelye szerint oszlanak el: földműves, állattenyésztő és harcos.

⁵⁰ A kardot itt már nem földbe szúrva ábrázolták, hanem kőbe zárva. A kard egyfajta világtengely — axis mundi, szent központ, ahonnan a törzs származik. A szent kardot a kőből kihúzó aktus a harcost elválaszthatatlanul összefűzi a szent kiindulóponttal. Egyúttal felruhazza a fegyver természetfeletti erejével, és teljes jogú harcossá teszi. S aztán a kőbe zárt kard a legtöbb nyugati, azaz arthuri szövegben módosul, mert a kard kovácsüllőből

harcos sajátíthatja el tökéletesen hivatása művészetét, aki képes kardot kovácsolni magának. S jóllehet a kőbe zárt kard motívumának e vetülete a keresztény kort megelőző időkből való, nem jellegzetesen alán-szarmata eredetű. Inkább a széles körben elterjedt észak-európai kovácsszimbolika megnyilvánulása.⁵¹ Valószínűsíthető, hogy az alánoknál és a szarmatáknál is ugyanez a hagyomány élt. S ez mind a széles körben elterjedt észak-európai kovácsszimbolika megnyilvánulása. S ahogy a kőbe zárt kard történetét a hadistent földbe szúrt karddal tisztelő galliai alánok vallása átalakította, ugyanúgy a Grál legendák kialakulását a varázskupáról szóló történetek hatásának tekinthetjük.⁵²

Eme időszakban ritkul meg a Kárpátokról keletre ismert Przeworsk és később ikertestvére a Cjernjakov műveltség.⁵³ E két műveltség emberei – bár hátrahagytak katonasírokat is, lovas katonákat rejtve – zömmel közepesen gazdag emberek egalitárius telepeit alkották. Mozaik- szerűen, hihetetlen változatosságot mutattak fel, ezért a kutatók képtelenek egységes nép alá rendelni őket. El-

áll ki, s az üllő van kőbe ágyazva. Lásd Sir Thomas Malory: *Le Morte d'Arthur I.* Ed. Janet Cowen. Penguin, Harmondsworth and New York, 1969. p. 16. Az *Arthour és Merlin*, ahol üllőről nincs szó, kivétel, a jelenetben „a földön nagy kő hevert”, melyből „egy szép míves kard kiállt.” Lásd Malory: *Le Morte d'Arthur II.* I. m. pp. 27-29. V. ö. Jessie L. Weston: *Chief Middle English Poets.* Boston, Houghton Miillin, 1910. p.: 119. Az üllő szerepét Udo Strutynski azzal magyarázza, hogy a Nibelung-énekekben Siegfridet egy Mime nevű isteni kovács beavatja a fémmegmunkálás titkaiba, mely tudás révén a hős úgy jut a varázskard birtokába, hogy maga készíti el a fegyverét, amivel azt is igazolja, hogy már igazi harcos. Megjavítja a kardot, melyet apja, Siegmund húzott ki egy fából, miután a kardot Odin lándzsája kettétörte. Lásd H. R. Ellis Davitson: *Gods and Myths of Northern Europe.* Penguin, Harmondsworth and New York, 1964. p.: 49. Az Arthur legendakörből Perceval kardját és a törött Excaliburt a Tó Hölgye cseréli ki Arthurnak.

⁵¹ E szimbólumrendszer jelenik meg a *Kalevalában* Wayland kovács történetében, és egyéb olyan regékben, ahol isteni vagy félisteni kovácsok őrzik az ércet fémmé alakító mágikus tudományt, s annak művészetét, hogy a harcosok miként alkalmazhatják e tudást a gyakorlatban. Így például Arthur kihúzza a kardot az üllőből, s Perceval szinte 'újrakovácsolja' a Grál-kard törött darabjait, amikor összeilleszti őket. A kovácsmesterség jelképéből kovácsolja meg a saját kardját, és Siegfriedhez hasonló jártasságot mutat a mesterségben.

⁵² Az alán hitben a kupához és egyben a hordozó nárt-családhoz kötődő fő istenség a Napisten. A kupa az Alagáta-nemzetségről, az uralkodói szereppel felruházott nárt-családról a Borata családra, a marhapásztor nemzetségre szállt. Lásd Littleton—Malcor: *Szkitiától Camelotig. Az Arthur királyról, a Kerekasztal Lovagjairól és a Szent Grálról szóló legendák eredetének radikális újraértelmezése.* I. m. C. Scott—Ann C. Thomas: „*The Sarmatian Connection: New Light on the Origin of the Arthurian and Holy Grail Legends.*” *Journal of American Folklore* 91. 1978. p.: 517. Az utóbbi nemzetséghez tartozó két istenség a tűzhely és a víz istene, melyet a nárt mondákban Szatana, ill. Batraz/Don Bettir képvisel. Lásd V. I. Abaev: *The Prechristian Religion of the Alans.* Oriental Literature, Moscow, 1960. pp.: 12-14. Dumézil megjegyzi, hogy noha a nártoknál a hadistenhez az Ahszartaghta-család, vagyis a második szerepkör nemzetsége kötődik, a többi nemzetség csöppet sem kevésbé harcias. Lásd Dumézil: *Légendes sur les Nartes.* I. m. p.: 19.

⁵³ Barry Cunliff ed.: *Prehistoric Europe. An Illustrated History.* Oxford University Press, Oxford, 1998. p. 452.

lenben mindezen sajátságok megfelelnek a mellérendelő társadalomnak, amely a magyarságot jellemzi. Telepeik a Tiszától keletre a Dnyeszterig, délen a Dunától északon az Odera és a Visztula völgyéig voltak. Véglegesen az V. század elején, a hun időkben tűnik el ez a műveltség innen – és alakul mássá, vagy költözik el.⁵⁴

A magyar műveltség fennmaradása.

S ha folytatjuk a Kárpát-medence keleti területei régészeti anyaga időbeli feldolgozását, azt látjuk, hogy az írott történelmi időkben sem kerül ez a terület elnyomó hatalom igája alá. A kimmerek vezértörzse hatalmuk vesztésekor ide érkezik és beolvad. Ugyanez látszik a szkítáknál néhány évszázad múltán. A kelták megjelentek ugyan a terület nyugati részén, de jelenlétük nem feltétlenül uralmi jellegű, és a rómaiak elleni harcuk vereségét követően ugyancsak a terület észak-keleti részére menekültek, és ott beolvadtak.

A szkítákat a szarmaták és a dákok követték. Az ő hatásuk már annyiban jelentkezett, hogy megszűnt a sírok egyformasága Erdélyben, de a népesség átalakulásáról még ekkor sincs hírünk. Ekkor Erdély a dákok érdekeltségi területévé vált, de nem alakult ki ekkor sem igazi dák uralom. Ugyanakkor Josephus Flavius úgy értesült, hogy ezen a területen egyistenhit uralkodott.

Ezenközben nyugatról a kelták látogattak a Dunántúlra, majd a műveltségük (a halott hamvasztása) fokozatosan elterjedt a keleti területeken is, de a népesség átalakulása még ekkor sem figyelhető meg. A népességben a bükki kultúra utódnépe, a cromagnon B még mindig meghatározó mértékben megtalálható. A vaskohászat azonban erőre kapott már ebben az időszakban. De a vaskohók itt sem olyan hatalmas üstök, mint amiket ma használnak, hanem a faszénégető kemencékhez hasonlítottak, mint amelyet, pl. Jósvafő határában még nemrég is lehetett találni.⁵⁵

A rómaiak sem kívánták átlépni a Dunát, nem kívánták kiterjeszteni hatalmukat a keleti területekre, jóllehet a Fekete-tengerhez vezető szárazföldi út biztosításában érdekelték voltak, és erre lépéseket is tettek. A rómaiak a Kr. u. első században kiszorították a keltákat, akiknek utolsó csoportja az északi Felvidékre költözött, és az ottani népességbe beolvadt.⁵⁶ A rómaiak átalakították a Dunántúl műveltségét, de ők sem okoztak komoly mértékű lakosságcserét. Ugyan a hatalmukat átmenetileg kiterjesztették az erdélyi terület déli részére, de ez az uralom nagyon rövid idejű volt. Az ide telepített katonai erő szíriai volt, ezért az

⁵⁴ Malcolm Todd: „Barbarian Europe, AD 300-700.” *Prehistoric Europe* I. m. pp.: 447-482. p.: 452.

⁵⁵ Cser Ferenc: *Gyökerek. Töprengések a magyarnyelv és nép Kárpát-medencei származásáról.* Melbourne. 2000. p.: 5.

⁵⁶ Szabó (1971), Miklós: *A kelták nyomában Magyarországon.* Hereditás. Corvina, Budapest. p.: 17.

utódnyelvként nem a latinnal analóg románt, hanem valamilyen arab nyelvet várhatnánk. A románok nyelve ezért innen nem eredeztethető.

Mindezekből arra következtethetünk, hogy a genetikai jegyek ezen ideig a számos betelepülés ellenére sem nagyon módosulhattak, hiszen a betelepülők számaránya töredéke lehetett az eredeti lakosságénak. Ezen a területen tehát a lakosság zömében eredeti, a jégkorszak utáni embertani jegyeit megőrizhette. Ha ez a jegy az Eu18 (M173) és Eu19 (M17) génjelzőket mutatta fel, akkor ezek a génjelzők ebben az időszakban továbbra is itt jellemző mértékben megmaradhettek.

A rómaiak végül is mai időszámításunk kezdete környékén kerültek csak be a területre, majd itt találkoztak a szarmatákkal, akik mellett keletről – föltehetően a Kárpátok külső pereméről – megindult egy helyhez kötött földművelő társadalom betelepülése. A szarmata jelenlét régészeti leletekben elhanyagolható mértékű. A rómaiak idején kezdődött meg tehát a Kárpátokon kívülről való betelepedés, és szarmata törzsnek vélték a régészek azokat, akik Kr. u. 270 körül az Alföld északi peremére telepedtek be, de sírmellékleteik között nem volt fegyver. Olyan szarmata törzset még más régész nem talált, amelyiknek a sírjaiban ne lett volna fegyver. Ezekében nem volt. A szarmatákat az általuk felfegyverzett őslakosok a végén leverték.⁵⁷

Ekkor északról megindult a germán törzsek délre telepedése, és a Kárpátokon belülre előbb a vandálok, majd 400 körül a hunok elől menekülő ostrogótok települtek be a dunántúli sztyepei jellegű területekre. Őket aztán a keletről beáramló hunok tovább kergették (Kr. u. 405). A hun betelepülés is csak a sztyepei területeket érintette, ott sem százezres, hanem csak néhány tízezres tömeget, miközben a Medence lakossága több százezres lehetett. Az ostrogótok távozását követően a Dunántúlra folytatódott a hódítók betelepülése. A hunok összeomlását követően (456-458) érkeztek a longobárdok (500), akiket aztán az avarok tessékelték ki (Kr. u. 558), ill. olvasztottak magukba.

A cucuteny műveltségtől északra telepedett szlávok a régi vonaldíszesek utódaiként ugyan etnikailag közel állnak hozzánk, de rajtuk átvonult a kurgán, ők kurganizálódtak, átvették azt a hitvilágot. Nem véletlen, hogy a keleti szlávok nyelve szinte ragozó (az orosz). Ők alkotják a vonalkerámias népesség kurganizált részét. A szlávok őstörténetéről továbbá illik tudni, hogy az indogermán nyelvcsalád tagjaiként valószínűleg először a Kr. e. II. évezredi Kelet-Európa mai észak-ukrajnai területein jelentek meg. A Kr. u. V–VII. században még egyes tömbben, a Kárpátoktól északra éltek előbb hun, majd avar fennhatóság alatt. Hatalmi tényezőként még nem számítottak ebben az időben. Nyelvük, műveltségük a hun 'uralom' alatt nem változott meg, megmaradt. Ezen kívül alapszavaik 75%-a azonos töre vonatkoztatható, hiszen másfél évezreddel ezelőtt a szlávok nyelve még egyetlen nyelv volt, bár föltehetően már akkor is nyelvjárássokra szakadozottan, s a szétválás csak ezt követően következett be. Ismerete-

⁵⁷ László: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. I. m. pp.: 156-157.

ink szerint terjeszkedésük a Kr. u. IV-VI. századi északi germán törzsek vándorlását követően kezdődött. Elmozdulásuk előbb a mai Lengyelország, Litvánia, Ukrajna és Moldávia közös határvidékei felé történt, majd nyugaton eljutottak az Odera és az Elba közé, valamint a Cseh-medencébe. Aztán az avarok hatalommegosztó politikája és Bizánc védekező taktikája során kerültek szláv törzsek az Alduna mellé. Ennek köszönhetően jelent meg pl. két Morávia a történelmi leírásokban.⁵⁸

A leírások nem szólnak arról, hogy a Kárpát-medencébe magába is betelepítettek volna szláv törzseket. Szláv törzsek először hatalmi tényezőként az avarok Bizánccal szembeni, 622-es háborújában jelentek meg délen, de ekkor még egyedi néven nevezve, nem vonják őket egyetlen nyelvcsalád alá. Aztán Hérakleiosz császár a kereszténység felvételének fejében határőrszerepet ad nekik, és letelepíti őket. Később is csak az Alduna mentén élnek, majd fokozatos nyugatra nyomulásuk eredményeként a Drávától délre eső területeken szintén találkozunk velük.⁵⁹ Mindez jószerint a haplotípusokban is megmutatkozik, mind tőlünk északra (ukránok, lengyelek), mind délre (horvátok, makedónok), mégpedig az Eu19 (M17) náluk is magas mai arányában. Még a románok sem egységesek. Szlávval kevert nyelvüket a 17. század után kapták, mesterséges nyelv. Alapjai a szkipetárokét tükrözi, erőltetetten franciásították a nyelvújítás idején.

Mindezen időkben a Kárpátok északi és a keleti peremén nem tapasztalható népesség változás, műveltségváltás. A bükki műveltség lakosságát még mindig itt érezhetjük, ezért a nyelvének erre az időre még itt föllelhetőnek kell lennie.⁶⁰ Az egyetlen komolyabb mértékű változást az jelenti, amikor 670 körül az ú. n. griffes-indás nép áramlik be a Kárpát-medencén belülre, és telepszik le a földművelésre alkalmas területeken. Eredetüket a Volgához teszi László Gyula, ám megjegyzésre méltó, hogy a griffes-indás műveltség népére semmi olyasmi nem jellemző, ami a korabeli volgai népességet meghatározta.⁶¹ Így például nem találjuk meg náluk azokat az edényeket sem, ami a Volga mellett települőket a környezetüktől megkülönböztette. A griffes-indás jelzőt a sírmellékleteken talált hímzés alapján kapták. Ez azt jelenti, hogy a műveltség felfogása nagymértékben egyezett a későbbi magyarságéval: nem azokat a jelképeket hímezték az eszközeikre, ruháikra, amik a sztyepei nagyállattenyésztőket jellemezte, hanem olyanokat, amiket a letelepedett, a földműves ember használt. László Gyula bennük látja a magyarság első hullámát. Ez el is fogadható, csak azzal a megszorítással, hogy nem a Volga mellől, hanem esetleg éppen csak a Kárpátok szomszédságából indultak, és telepedtek a Kárpát-medencén belülre, de a korábban már itt élő magyarok mellé.

⁵⁸ Alduna területe: mai Szerbia és Bulgária.

⁵⁹ László: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. I. m. p.: 219.

⁶⁰ Cser: *Gyökerek. Töprengések a magyarnyelv és nép Kárpát-medencei származásáról*. I. m. p.: 161.

⁶¹ László: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig*. I. m. p.: 207.

Az avarokat Kr. u. 800 körül nyugatról a frankok verték le, keletről pedig a turk törzs, a bolgár terjesztette ki hatalmát a Kárpátokon belülre (Kr. u. 803).⁶² Ekkor tűnt fel a sztyeppén az a katonatörzs, akik később Árpád honfoglalóiként a Kárpát-medencébe költöznek 895-896-ban. A hivatalos elképzelések szerint Árpád népe hét törzs szövetségében több százezres népességet jelentett, s lovas nagyállattenyésztők voltak, de furcsa módon a Kárpát-medencébe településüket követően földművelő mezőgazdaságra tértek át a nem sztyepei területeken.

Továbbá különös módon közös temetőket használtak a Medencében lakókkal, akik számát a hivatalos felfogás képviselői csupán néhány tízezerre becsülik,⁶³ és akiket elsősorban szláv töredékeknek vélnek. Erre Anonymus Gestájában olvasható *sclau* latin szóból következettnek. Ámde a szó akkori jelentése kizárólagosan szolga, fogoly,⁶⁴ és nem az, hogy szláv nyelvű, merthogy Anonymus felsorolja a Kárpát-medencén kívül élő szerbeket, horvátokat, lengyeleket, ukránokat az akkor ismert saját nevükön.

Vita van arról is, hogy kik is voltak Árpád honfoglalói. A krónikáink szerint hun utódok, s Árpádot Attila családjából eredeztették. Erre vonatkozó adatok valójában vannak is.⁶⁵ Krónikáink azonban nem említenek törzseket, sem törzsi vezetőket, hanem csak seregszereplőkről és kapitányokról (kapudánok) írnak. A hét vezérnek pedig egyenként háromezernyi hadereje volt, s ez a turk törzsi szervezetek alapján valójában is csak egyetlen törzset jelent.⁶⁶

A föltételezett törzsnevekkel meg az a helyzet, hogy megfelelnek a turk hadrend csapatneveinek. Így nem feltétlen jelenti azt, hogy két helyen azonos nép, vagy törzs élt volna, ha Árpád ú. n. törzsnevei megjelennek, mert a hadrend szerinti nevek a különböző türk törzsek telepeit is egyazon névvel illethetik.

Adatok vannak arról, hogy Álmos és katonái a IX. század első felében nyugat felé terjesztették hatalmukat, és ellenőrzésük alá vették a Dnyeper menti településeket.⁶⁷ Kijevben megszervezték a kardkóvácsoló ipart, és ott találkoztak a Kárpát-medencéből jövő küldöttekkel, akik kérésére telepedtek be aztán a Kárpát-medencébe.⁶⁸

Az ú. n. 'vérszerződés' uralkodó nemesség és letelepedett népesség közötti szerződésnek fogható fel.⁶⁹ A honfoglalás során Árpád katonanépe elsősorban a legeltető területekre telepedett be, a hegy- és dombvidéket viszont ellenőrzése

⁶² Dümmerth Dezső: *Az Árpádok nyomában*. Panoráma, Budapest. 1977. p.: 510.

⁶³ Glatz Ferenc: *Magyarok Krónikája*, 2. kiadás, Officina Nova, Budapest. 1996. pp.: 8-9.

⁶⁴ Dominu Du Cange: *Glossarium Mediae et Intimae Latinitatis*. Tomus Septimus. Az 1883-1887-as kötetek változatlan utánnomása, Akademische Druck, Graz. 1954. p.: 357.

⁶⁵ Dümmerth: *Az Árpádok nyomában*. I. m. pp.: 40, 76-77.

⁶⁶ Padányi Viktor: *Dentu-Magyarica*. Turul, Veszprém, 1989. pp.: 23-24.

⁶⁷ Padányi: *Dentu-Magyarica*. I. m. pp.: 317-318.

⁶⁸ Padányi: *Dentu-Magyarica*. I. m. p.: 353

⁶⁹ A névtelen krónikástól ismert szövege is ezt támasztja alá a vezéri leszármazottak vezető szerepének kiemelésével.

alá vette. Anonymus a Gestájában utal is Bors vezérre,⁷⁰ akiről a helyi lakosok várat neveztek el (Borsod), és megjegyzi, hogy a –d képző, azok nyelvén, kicsit jelent. Már pedig, ha szláv töredékek éltek volna a Medencén belül, azok egyikének a nyelvén sem jelent a –d képző kicsit. A magyar nyelvében ellenben igen.

A honfoglaláskor a Dnyeper és a Kárpátok között hét kunkapitány is élt a népével, és ők is betelepültek a Medencén belülré. Folytatódott tehát az, ami a szarmata időben elkezdődött, majd az avar korszak alatt a griffes–indás népeséggel folytatódott: a Kárpátok külső peremén élő, hajdani kukutyini (cucuteny) műveltség maradványa a medencén belülré költözött! Felfogásunk szerint a Medence domb- és hegyvidékén élőkkel egyetemben ők alkották a magyar nyelvű és magyar műveltségű népességet.

Műveltség, származás és nyelv magyar egysége

Láthattuk, hogy a Kárpátok keleti oldalán több évezredig virágzott egy földműves és fémfeldolgozó műveltség, aminek szemléletére az egalitáriusság és nem az alárendelés volt a jellemző. Az ilyen hosszú ideig élő műveltséghez mindenképpen tartozik egy utódnelv. Minthogy azt is láthattuk, hogy ennek a műveltségnek és emberének az utódait mindvégig megtaláljuk a Kárpát-medencén belül, ezért a honfoglaláskor adott népek egyikének a nyelvét kell hozzájuk rendelnünk. A Kárpát-medencébe a műveltség virágzását követően betelepülő törzsek, népek nyelve zömmel a türk nyelvek közé sorolható, ezért első sorban türk nyelvet kellene itt megtalálnunk.

Ezzel szemben a Kárpát-medencén belül élők kis részben szláv, vagy germán, ám zömében magyar nyelven beszélnek.

Láthatjuk azt is, hogy a magyar nyelv fejlettsége, hangzó- és szókészlete, nyelvtana mind egy hosszú ideig letelepedett, zárt, nagy sűrűségben élő időszakot igényel. Ezt a hivatalos származási elképzelések képtelenek biztosítani. Egyszerűen azok szerint érthetetlen nyelvünk tömörsége, szavainak ősi jellege, a magánhangzó harmóniája, a ragozás következetessége és a szóképzés hihetetlen hajlékonysága.

Ellenben logikusan összetartozónak foghatjuk fel a két jelenséget, azaz kijelenthetjük, hogy a magyar nyelv és a magyar nyelvet beszélők az utódai ennek a hosszú ideig békésen fejlődő műveltségnek. Ezzel összhangban van a magyarság mellérendelő kulturális szemlélete, népi ábrázoló művészete, népdalai, népmeséi, regéi, de embertani összetétele és genetikai jellemzői is.

⁷⁰ Anonymus: *Gesta Hungarorum*. Hasonmás Kiadás. Pais Dezső ford. Magyar Helikon, Budapest, 1977. p.: 96.